

Võru maakonnas, Antsla vallas, Viirapalu külas, riigimetsa kvartali AS095 (katastritunnus 14303:002:0860; edaspidi *kvartal AS095*) eraldisel 1 ja 2 harvendusraie ning eraldisel 42 sanitaarraie keskkonnamõju hindamise algatamata jätmise

1. OTSUSTUS

Lähtudes Riigimetsa Majandamise Keskuse (edaspidi *RMK*) volitatud esindaja Rein Kuke 10.10.2024 ning 16.10.2024 esitatud metsateatisest, võttes aluseks keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (KeHJS) § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22 ja lõige 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 8¹, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8 ning keskkonnaministri 16.08.2017 määruse nr 31 „Eelhindangu sisu täpsustatud nõuded“ **otsustab Keskkonnaamet:**

1.1. Jätta algatamata kvartali AS095 eraldistel 1 ja 2 kavandatud harvendusraie ning eraldisel 42 kavandatud sanitaarraie keskkonnamõju hindamine (KMH).

1.2. Kavandatud raie registreerimisel arvestada järgmiste keskkonnameetmetega:

1.2.1. metsise pesitsusaegset häirimist on võimalik vältida kui kavandatud raie metsise elupaigas teostatakse väljaspool mängu- ja pesitsusperioodi, mis kestab 1. veebruarist kuni 31. juulini.

1.3. Keskkonnauuringud ei ole vajalikud.

Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded.

2. ASJAOLUD JA ÕIGUSLIKUD ALUSED

2.1. RMK volitatud esindaja Rein Kukk esitas 10.10.2024 ning 16.10.2024 Keskkonnaametile metsateatised, millega teatas kavandatavatest harvendusraietest kvartali AS095 eraldisel 1 ja 2 ning sanitaarraiest eraldisel 42. Metsateatised on kantud metsaressursi arvestuse riiklikusse registrisse nr-te 50001067387, 50001067388 ja 50001069019 all.

Kavandatud raiealad asuvad Karula linnu- ja loodusala ning Karula rahvusparki Kõivistoja piiranguvööndis.

2.2. Keskkonnaamet annab KMH eelhindangu selle kohta, kas kavandatav tegevus on olulise keskkonnamõjuga või mitte ning otsustab KMH algatamise või algatamata jätmise üle (KeHJS § 3 lõike 1 punkt 2, § 6 lõike 2 punkt 22, § 6¹ lõige 3, § 7 punkt 4, § 9 lõige 1, § 11 lõiked 2 ja 4, metsaseaduse § 41 lõige 8¹ ning Vabariigi Valitsuse 29.08.2005 määruse nr 224 „Tegevusvaldkondade, mille korral tuleb anda keskkonnamõju hindamise vajalikkuse eelhindang, täpsustatud loetelu“ § 1 lõige 1 ja § 15 punkt 8). KMH vajalikkuse üle otsustamisel lähtutakse KMH eelhindangust ja asjaomase asutuse seisukohast (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 2³). Eelhindang lisatakse KMH algatamise või algatamata jätmise otsusele (KeHJS § 6 lõige 2 punkt 22, § 11 lõige 4). Keskkonnaamet lähtus otsuse tegemisel KeHJS § 11 lõikes

2 sätestatud tähtajast (otsus on tehtud 15 tööpäeva jooksul arvates KeHJS § 6¹ lõikes 1 nimetatud teabe saamisest).

3. EELHINNANG

Keskkonnaamet annab KMH eelhinnangu arendaja esitatud ja muu asjakohase teabe alusel ning lähtudes kavandatavast tegevusest, selle asukohast ning eeldatavast keskkonnamõjust (KeHJS § 6¹ lõige 3). Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded on KeHJS § 6¹ lg 5 alusel kehtestatud keskkonnaministri 16.08.2017 määrusega nr 31 „Eelhinnangu sisu täpsustatud nõuded”.

3.1. Kavandatav tegevus

3.1.1. Tegevuse iseloom ja maht

Kvartali AS095 eraldistel 1 ja 2 kavandatakse harvendusraiet kokku 3,48 ha suurusel alal, kokku raie mahuga 170 tm. Harvendusraiet tehakse metsa väärtuse tõstmiseks, metsa tiheduse ja koosseisu reguleerimiseks ning lähitulevikus väljalangevate puude puidu kasutamise võimaldamiseks.

Kvartali AS095 eraldisel 42 kavandatakse sanitaarraiet 0,68 ha suurusel alal, raie mahuga 54 tm. Sanitaarraiet tehakse metsa sanitaarse seisundi parandamiseks ja ohuallikat mittekujutavate surevate või surnud puude puidu kasutamise võimaldamiseks.

3.1.2. Tegevuse seos asjakohaste strateegiliste planeerimisdokumentidega ning lähipiirkonna praeguste ja planeeritavate tegevustega.

Nimetatud eraldised asuvad Võru maakonnas, Antsla vallas. Kavandatud raied jäävad alale, kus kehtib 2024. aastal kehtestatud Antsla valla üldplaneering, millega alale raiepiiranguid ei ole sätestatud.

3.1.3. Ressursside, sealhulgas loodusvarade, nagu maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, näiteks loomastik ja taimestik, kasutamine

Raie eesmärk on võimaldada taastuvate loodusressursside (puit) kasutust. Kavandatud raiete käigus taastumatuid loodusressursse kasutusse ei võeta. Metsatööl metsakaitse (veerežiim, ökosüsteem, pinnas) tagamine on reguleeritud metsa majandamise eeskirja¹ §-s 19 sätestatuga.

3.1.4. Tegevuse energiakasutus

Energiakasutus raietööl on masinate kütuse tarbimine.

3.1.5. Tegevusega kaasnevad tegurid, nagu heide vette, pinnasesse ja õhku ning müra, vibratsioon, valgus, soojus, kiirgus ja lõhn

Nõuetele vastava tehnika kasutamisel ei kaasne raietööl saasteainete heidet pinnasesse, vette või välisõhku. Valguse, kiirguse ja lõhnareostust tegevusega teadaolevalt ei kaasne, samuti ei põhjusta tööde läbiviimine norme ületavat vibratsiooni või müra.

3.1.6. Tekkivad jäätmed ning nende käitlemine

Raietöödega ei kaasne jäätmete teket. Metsamajandusjääke ehk raidmeid ei käsitleta jäätmetena.

¹ Keskkonnaministri 27.12.2006 määrus nr 88 „Metsa majandamise eeskiri”.

3.1.7. Tegevusega kaasnevate avariilukordade esinemise võimalikkus, sealhulgas heite suurus

Raietöödel on keskkonnamõju põhjustavate avariide esinemine ebatõenäoline, raietöid teostatakse tehnilistele nõuetele vastavate masinatega.

3.1.8. Tegevuse seisukoht asjakohaste suurõnnetuste või katastroofide ohust, sealhulgas kliimamuutustest põhjustatud suurõnnetuste või katastroofide ohust teaduslike andmete alusel

Raietöödega ei kaasne suurõnnetuste või katastroofide tekke ohtu.

3.2. Kavandatava tegevuse asukoht ja mõjutatav keskkond

3.2.1. Olemasolevad ja planeeritavad maakasutused ning seal toimuvad või planeeritavad tegevused

Kvartali AS095 sihtotstarve on 100% maatulundusmaa, maaüksus asub hajaasustus piirkonnas. Kvartalil AS095 kavandatud hooldusraied piirnevad sanitaarraietega 13,68 ha suurusel alal. Raiega maakasutust ei muudeta, metsamaa kõlvik säilib ja ala jääb jätkuvalt kasutusse metsamaana.

3.2.2. Alal esinevad loodusvarad, sealhulgas maa, muld, pinnas, maavara, vesi ja looduslik mitmekesisus, nende kättesaadavus, kvaliteet ja taastumisvõime

Raialal ei esine taastumatuid loodusvarasid. Kvartali AS095 eraldis 1 ja 42 asuvad mustika-kõdusoo kasvukohatüübis, kus kasvab keskealine männik. Kvartali AS095 eraldis 2 asub jänesekapsa-mustika kasvukohatüübis, kus kasvab keskealine männik.

3.2.3. Keskkonna vastupanuvõime, mille hindamisel lähtutakse märgalade, jõearsete alade, jõesuudmete, randade ja kallaste, merekeskkonna, pinnavormide, maastike, metsade, Natura 2000 võrgustiku alade, kaitstavate loodusobjektide, alade, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada, tiheasutusega alade ning kultuuri- või arheoloogilise väärtusega alade vastupanuvõimest

Kavandatud raie otseselt mõjutatud piirkond on ala, kus raie läbi viiakse.

Hooldusraie langiga piirnevatel aladel võib esineda ajutisi häiringuid, mis ei mõjuta keskkonna vastupanuvõimet. Raiet kavandatakse metsamaastikus, raie ei paikne veekogude rannal või kaldal, märgalal, alal ei ole erilist tähelepanu vajavaid pinnavorme.

Kavandatavad raiealad jäävad II kaitsekategooria kaitsealuse linnuliigi metsise piiritletud elupaika.

Kavandatud raie jääb Karula rahvusparki Kõivistoja piiranguvööndisse. Karula rahvusparki kaitse-eesmärgid on loetletud Karula rahvusparki kaitse-eeskirjas². Tingimused metsa majandamisele piiranguvööndis on sätestatud kaitse-eeskirja §-s 19.

Karula linnuala kaitse-eesmärgiks olevatest liikidest asub eraldisel 1, 2 ja 42 II kategooria kaitsealuse liigi metsise elupaik. Eraldised piirnevad loodeservast metsise mängualaga.

²Vabariigi Valitsuse 22.06.2006 määrus nr 149.

Karula loodusala kaitse-eesmärgiks olevatest elupaigatüüpidest asub eraldistel 1, 2 ja 42 kavandatud raiete mõjualas³ elupaigatüüp vanad loodusmetsad (*9010) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0).

Karula rahvuspark hõlmab täielikult Natura 2000 võrgustikku kuuluvad Karula linnu- ja loodusala.

Kultuuriväärtusi raiealal ei leidu.

Kavandatava tegevuse maa-ala piires puuduvad teadaolevalt sellised alad, kus õigusaktidega kehtestatud nõudeid on ületatud või võidakse ületada.

3.2.4. Inimese tervis ja heaolu ning elanikkond

Tervisemõjud saavad tekkida lähtuvalt mõjuallikast järgmistes valdkondades: müra, vibratsiooni ja välisõhu saastega kaasnevad tervisemõjud, joogivee kvaliteet ja kättesaadavus. Metsakasutusõiguse kitsendused, mis on seatud avalik-õigusliku isiku omandis olevas metsas ja piiramata või tähistamata erametsa kasutamiseks, on sätestatud metsaseaduse §-s 35. Kavandatud raietöödega selliseid mõjusid ei kaasne.

3.3. Hinnang keskkonnamõju olulisusele (mõju suurus, ulatus ja tõenäoliselt mõjutatava elanikkonna suurus, mõju avaldumise tõenäosus ja aeg, mõju tugevus, laad, kestus, sagedus, pöördumus ja piiriülesus)

Alljärgnevalt on toodud kavandatavate lageraiete keskkonnamõju olulisuse hinnang koos põhjenduste ja selgitustega.

Kavandatud raie mõju keskkonnaelementidele:

Vesi- raiealal ei asu veekogusid, seega veekogusid ei mõjutata. Langi ulatuses mõju veerežiimile ei ole oluline.

Välisõhk ja kliima- kavandataval raiel ei ole olulist mõju välisõhule ja kliimale, üksik raie eraldi ei takista kliimaeesmärkide saavutamist.

Maastik ja looduslik mitmekesisus- kavandatud raied ei mõjuta oluliselt maastikuilmet ega looduslikku mitmekesisust.

Elanikkonnale, inimese tervisele, heaolule ja varale, kultuuripärandile ja kaitstavatele loodusobjektidele ning nende omavahelistele seostele- raiealal ei ole neid elemente ja kavandatud raie neid ei mõjuta.

Raie teostamisel avalduvad võimalikud mõjud eelkõige tööde tegemise ajal. Kavandatud raie on ühekordne lühiajalise mõjuga tegevus, kestusega umbes üks kuu. Raie teostamise järgselt mõjud pöörduvad. Kavandatava tegevusega ei kaasne piiriülest mõju.

3.3.1. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

3.3.1.1 Natura 2000 ala kaitse-eesmärgid ja nende kirjeldused

Raied on kavandatud Karula linnu- ja loodusala mõjualas. Alade kaitse-eesmärgid on loetletud Vabariigi Valitsuse 05.08.2004 korraldus nr 615 „Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekirj“.

³ Runnel, K. 2021. RMK rakendusuuring „Kaitstavate metsafragmentide eesmärgipärasuse suurendamine“

Eelhinnangu tulemusel selgub, kas tegevusega võib kaasneda eraldi või koos muude tegevustega eeldatavalt oluline ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku ala kaitse-eesmärgile. Käesoleval juhul ei ole tegevus otseselt vajalik Karula rahvuspargi ega Karula linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkide saavutamiseks.

Loodusdirektiivi artikkel 6 lõigel kohustab liikmesriike kehtestama erikaitsealade suhtes meetmed, mis vastavad aladel esinevate metaelupaikade ökoloogilistele vajadustele. Sama direktiivi artikkel 6 lõige 2 kohustab vältima elupaikade halvenemist ja oluliste liikide häirimist. Euroopa Komisjoni Natura 2000 alade kaitsekorralduse juhendi⁴ järgi tuleb elupaikade halvenemisena käsitleda olukorda, kui väheneb elupaigatüübi pindala sellel alal või kui halvenevad elupaiga kaitsestaatuse pikaajaliseks säilimiseks vajalikud funktsioonid ja struktuur võrreldes nende esialgse (Natura võrgustiku liitumise hetke) või taastatud seisundiga. LKS § 69 kohaselt korraldatakse Natura 2000 alade kaitset siseriiklike kaitstavate loodusobjektide kaudu, ehk eespoolviidatud erinõuded tuleb tagada, rakendades nende alade kaitsekorda. Seal hulgas tuleb neid arvesse võtta metsateatiste menetlemisel.

Metsaelupaikade seisund ei ole loodusdirektiivi rakendamise aruande⁵ järgi valdavas osas soodne. See viitab sellele, et metaelupaikade pindala ja või seisund on võrreldes esialgse seisundiga vähenenud. Seega vältimaks elupaikade seisundi jätkuvat halvenemist, tuleb tagada, et ühegi hetkel teadaoleva elupaiga pindala ja seisund selleks moodustatud erikaitsealadel ei väheneks.

3.3.1.2. Kavandatava tegevuse mõju prognoosimine Natura 2000 alale

Sanitaarraie käigus raiutakse puistust kahjustatud puud, puistute esimene rinne säilib. Harvendusraie eesmärk on eelkõige parandada peapuuliigi puude kasvutingimusi.

Raied on kavandatud II kategooria kaitsealuse liigi metsise elupaigas (Karula metsise elupaik). Karula metsise elupaiga kanade sigimisala pindala on 11038 ha. Lähim metsise mänguala (Tsooru mänguala) piirneb eraldiste 1, 2 ja 42 loodeservaga. Mänguala asub Karula rahvuspargi Kannusäärõ sihtkaitsevööndis, kus majandustegevus ja loodusvarade kasutamine on keelatud. Tsooru mänguala suuruseks on 176,06 ha. Metsise kaitse tegevuskava kohaselt pesitseb metsis mängupaiku ümbritsevatel aladel vähemalt kuni 3 km raadiuses, sealsed elupaigad on tihedamad ja soisemad, kusjuures pesa võib asuda ka raiesmikul. Oluline elufaas on tibude toitumisperiood juunis, mil liik vajab ohtra puhmarindega metsi.

Metsamajandus on üks olulisemaid metsise arvukust mõjutavaid tegureid, aga samas on teada, et metsis on liik, kes on võimeline teatavat metsamajanduslikku mõju taluma kui arvestatakse metsise elupaigavajadusega. Metsise kaitse tegevuskava kohaselt häirivad metsiseid põhiliselt pesitsusperioodil tehtavad metsatööd, trasside raied ning teised metsas tehtavad tööd. Pesitsusaegsed raied võivad viia pesitsuse ebaõnnestumiseni. Kaitse-eesmärkide täitmiseks on loodud Karula linnualale neli metsise püsielupaika, lisaks on Karula linnualal veel 5 teadaolevat metsise mängupaika, metsise kaitstus Karula linnualal on hästi tagatud. Kavandatud ulatuses (4,16 ha) hooldusraiete tegemisel metsise elupaigas vana metsa osakaal ei vähene. Samuti ei mõjuta sellisel alal tehtavad hooldusraied eeldatavasti pesitsusedukust negatiivselt, kuna metsise elupaigad on suured ja seal säilib piisavalt palju toitumiseks sobivat metsaala, kus puhmarindes domineerib mustikas.

⁴Natura 2000 alade kaitsekorraldus. Elupaikade direktiivi 92/43/EMÜ artikli 6 sätted (2019/C 33/01)lk 21-22.)
[https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125\(07\)&from=EN](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/PDF/?uri=CELEX:52019XC0125(07)&from=EN)

⁵ Loodusdirektiivi rakendamise aruanne. Allikas:

http://cdr.eionet.europa.eu/Converters/run_conversion?file=ee/eu/art17/envxtxasa/EE_habitats_reports-20190725-083848.xml&conv=589&source=remote

Metsise elupaigas on oluline tagada, et metsiseid pesitsuse ajal ei häirita. Metsise pesitsusaegset häirimist on võimalik vältida, kui kavandatud raied teostatakse väljaspool metsise mängu- ja pesitsusperioodi, mis kestab 1. veebruarist kuni 31. juulini. Metsise elupaiga seisundit saab ka säilitada, kui raie käigus jätta 1 ha kohta vähemalt 2 raiumata 0,1 ha suurust eraldiseisvat ala, kus säilitatakse ka alusmets ja II rinne, säilitatakse suuri haralisi mände ja hoitakse võimalikult palju puhmastikuga maapinda raiejäätmetest puhtana. Väljaspool metsise mängu- ja pesitsusperioodi kavandatud raied ei mõjuta oluliselt metsise elupaiga seisundit.

Kavandatud hooldusraiete mõjualasse jäävad Karula loodusala kaitse-eesmärgiks olevatest loodusedirektiivi elupaigatüüpidest vanad loodusmetsad (9010*) ning siirdesoo- ja rabametsad (*91D0).

Hooldusraied ei mõjuta 30 m raieala mõjualas nimetatud metsaelupaigatüüpe negatiivselt, sest raie käigus raiutakse kahjustatud puud või harvendatakse metsa puude kasvutingimuste parandamiseks. Raie ei mõjuta metsaelupaigatüüpide tormikindlust. Raie käigus olulisi muutusi metsamaastikus ei teki, kuna raiemaht on väike ning seega ei oma hooldusraied elupaigatüüpidele olulist mõju. Puistute säilimine metsaelupaigatüübiga piirneval alal tagab, et valgus- ja niiskuseržiimi muutused metsaelupaigatüübi sees ei ole olulised. Kavandatavad raied ei mõjuta oluliselt 30 m mõjualas asuvate elupaigatüüpide seisundit ning seega ei mõjuta kavandatud raie ebasoodsalt Karula loodusala kaitse-eesmärke.

Kuna kavandatud raieala mõjualas ja raiealal ei asu lisaks eelpool käsitletule muid Karula linnu- ja loodusala kaitse-eesmärkideks olevaid loodusedirektiivi elupaigatüüpe ega liikide elupaiku, siis kavandatud raietegevus Karula linnu- ja loodusala kaitse-eesmärke ei kahjusta. Kavandatav raie kvartali AS095 eraldistel 1, 2 ja 42 ei mõjuta ebasoodsalt Karula linnu- ja loodusala kaitse-eesmärke ega nimetatud alade terviklikkust.

Eraldised 1 ja 42 jäävad mustika-kõdusoo ja jänesekapsa-mustika kasvukohatüüpi, kus raietöö on võimalik teostada külmunud pinnasega. Eraldis 2 jääb jänesekapsa-mustika kasvukohatüüpi, kus raietöö on võimalik teostada külmunud pinnasega või kuiva pinnasega, kui pinnas seda võimaldab.

Metsa kokkuveoteede, laoplatsti, raielankide raidmetest puhastamise viisid ja kord on kehtestatud keskkonnaministri määrusega „Metsa majandamise eeskiri“.

3.3.1.3 Mõju kaitstavale loodusobjektile

Hooldusraiete mõju Karula rahvusparki kaitse eesmärkidele, mis kattuvad Karula linnu- ja loodusala kaitse eesmärkidega, on käsitletud p 3.3.1.2. Alal ei esine muid Karula rahvusparki kaitse-eesmärgiks olevaid väärtusi mida raied mõjutaks.

3.3.2. Kavandatava tegevuse koosmõju muude asjakohaste toimuvate või mõjualas planeeritavate tegevustega

Raied on kooskõlas kaitse-eeskirjaga, looduskaitse- ja metsaseadusega, seega olulist mõju ei ole.

3.3.3. Ebasoodsa mõju tõhusa ennetamise, vältimise, vähendamise ja leevendamise võimalused

Antud raiete puhul on asjakohased alljärgnevad üldreeglid:

Suuremate pinnasekahjustusteta on võimalik raietöid (sh. puidu kokkuvedu) teha külmunud pinnaselt või muul ajal, kui pinnas seda võimaldab.

Looduskaitseaduse § 55-st tulenevalt on raiete tegemisel tingimuseks ajaline piirang teostada tööd väljaspool lindude pesitsusaega.

Töökohas peab olema varustus reostuse eemaldamiseks.

3.4. Eelhinnangu järeldus

Kavandatud raietel kvartali AS095 eraldisel 1, 2 ja 42 pole olulist mõju välisõhu kvaliteedile, maavaradele (maardlad), pinnasele, põhja- ja pinnaveele, kaitstavatele loodusobjektidele ega kultuuripärandile ning tegevus ei kahjusta inimeste tervist, heaolu ega vara. Mõjud Natura 2000 võrgustiku aladele on välistatud, rakendades projekti osana Looduskaitseaduse § 55 lg-st 6 tulenevaid tööde tegemisel kohustuseks võetud meetmeid. Keskkonnamõju hindamise algatamine ei ole vajalik, sest:

1. On välistatud, et tegevus avaldab ebasoodsat mõju Karula linnu- ja loodusalale, mis kuuluvad Natura 2000 alade võrgustikku, kaitse-eesmärkidele ja alade terviklikkusele.
2. Kavandatava tegevusega ei kaasne olulist keskkonnamõju veele ega välisõhule, samuti ei ületata piirmäärasid müra ja õhu saastatuse osas, vibratsioon eeldatavalt puudub. Tegevusega ei kaasne koosmõju teiste tegevustega.
3. Kavandatava tegevusega ei kaasne mõju inimeste tervisele, heaolule ja varale, samuti avariiolukordi või suurõnnetusi.
4. Tööde tegemisel keskkonnakaitsenõuetele vastavalt on avariiolukordade esinemine vähetõenäoline.

4. ÄRAKUULAMINE

Asjaomased asutused on loetletud KeHJS §-s 2³. Keskkonnamõju eelhindamise otsus avalikustatakse 14 päeva jooksul otsuse tegemisest väljaandes Ametlikud Teadaanded (AT).

Eelhinnangu koostaja:

Ain Pommer

metsahoiu vanemspetsialist

metsaosakond